

The Code of Canon Law. A text and commentary. Ed. James A. Corriden, Thomas J. Green, Donald E. Heintschel. Mahwah N. J. 1985 ss. 1152. Paulist Press.

Po promulgacji nowego kodeksu przez Jana Pawła II 25 stycznia 1983 roku kanoniści różnych krajów i ośrodków naukowych przystąpili do opracowania komentarzy. Niektóre z tych komentarzy już zostały opublikowane, inne są w przygotowaniu. Spośród tych komentarzy, które zostały wydane, na baczność uwagę zasługuje komentarz opracowany i wydany przez zespół kanonistów amerykańskich, pod patronatem stowarzyszenia Canon Law Society of America mającego stałą siedzibę w Katolickim Uniwersytecie Amerykańskim w Waszyngtonie. Komentarz ten wydany został w jednym woluminie obejmującym 1152 stron. Jakkolwiek można mieć wątpliwości co do tego, czy jest rzeczą praktyczną wydanie tak obszernego komentarza w jednym woluminie, to jednak należy uznać zawarte w nim wartości dydaktyczne. Ze zrozumiałych przyczyn trudno jest dać wyczerpującą re-

oencję tak obszernego komentarza. Ograniczę się więc do ogólnej prezentacji tego dzieła polskim czytelnikom.

Na całość tego woluminu składają się następujące elementy: wstęp - napisany przez redaktorów; wykaz skrótów, angielski tekst konstytucji ap. "Sacrae Disciplinae Leges" ogólne wprowadzenie napisane przez Johna A. Alessandro; tekst i komentarz do 7 ksiąg nowego kodeksu; 2 tablice informacyjne o paralelnych kanonach, jakie można znaleźć w dwu kolejnych kodeksach /z 1917 i z 1983 r./; tekst nowego wyznania wiary; noty biograficzne 24 kanonistów, którzy opracowali pewną część komentarza. Na końcu zamieszczony został indeks rzeczowy całej publikacji, co podnosi jej użyteczność.

We wstępie redaktorzy wyjaśniają intencje, jakimi kierowali się, oraz metodę, jaką zastosowali w opracowaniu tego komentarza. Godne uwagi jest stwierdzenie redaktorów, iż adresują ten komentarz do wszystkich, którzy zajmują się nauczaniem i stosowaniem nowego kodeksu w życiu, a więc do biskupów i pracowników kurii diecezjalnych, duchowieństwa parafialnego i studentów seminariów duchownych. Zaznaczają oni przy tym skromnie, iż komentarz ten nie może spełnić oczekiwań tych specjalistów z dziedziny prawa kanonicznego, którzy zajmują się studiowaniem wybranych kwestii w aspekcie teologiczno-prawno-historycznym.

Księga I - "Normy ogólne" - została opracowana przez następujących autorów: L. Orsy SJ, James E. Risk, Ellsworth Kneal, Richard A. Hill SJ. L. Orsy we wprowadzeniu do księgi i komentarzu do tytułu I i II tej księgi nie poprzestął jednak na spełnieniu tylko intencji redaktorów. Ubogacił on bowiem ten komentarz uwagami natury metodologicznej dotyczącymi relacji między teologią i prawem kanonicznym.

Księgę II - "Lud Boży" - zawierającą ponad 1/3 przepisów zawartych w całym kodeksie, opracowało 10 autorów: James Provost, Paul L. Golden CM, John E. Lynch CSP, Thomas J. Green, Ellsworth Kneal, John A. Alessandro, Joseph A. Janicki, Jordan F. Hit TOR., Sharon L. Hillanda IHM, Rose M. McDermont SJ. Całość została poprzedzona wprowadzeniem J. H. Provosta, ukazującym źródła doktrynalne, strukturę księgi oraz przebieg prac nad zredagowaniem przepisów zawartych w tej księdze. Ko-

mentarze do przepisów zawartych w tej księdze odznaczają się wysokim stopniem wnikliwości.

Księga III - "Zadanie nauczające Kościoła" - została opracowana przez jednego autora: Jamesa A. Coridena. W opracowaniu tym widoczna jest ścisła więź zawartych w tej księdze norm z wypowiedziami Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, a zwłaszcza z uchwałami Soboru Watykańskiego II.

Księga IV - "Zadanie uświęcające Kościoła" - została opracowana przez sześciu autorów. Frederick R. McManus napisał komentarz do kanonów wstępnych oraz kanonów dotyczących sakramentu chrztu, pokuty i namaszczenia chorych; John M. Huels - do sakramentu eucharystii; Edward J. Gilbert - do sakramentu święceń kapłańskich; Thomas P. Doyle - do sakramentu małżeństwa; Royce R. Thomas - do innych aktów kultu Bożego; Thomas Richstatter - do miejsc i czasów świętych. W opracowaniach tych w znacznej mierze uwzględnione zostały także przepisy liturgiczne stanowione przez Stolicę Apostolską i konferencję biskupów amerykańskich.

Księga V - "Dobra doczesne Kościoła" - opracowana jest przez Johna J. Myersa. Interesujące są tu nie tylko komentarze do przepisów kodeksowych, ale także informacje dotyczące prawa partykularnego obowiązującego w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Księga VI - "Sankcje w Kościele" - została opracowana również przez jednego autora: Thomasa J. Greena. Praktyczne znaczenie mają zamieszczone na końcu tego komentarza tabele, w których autor wymienił kanony dotyczące poszczególnych kar kościelnych oraz kanony zawarte w innych księgach kodeksu mające jakiś związek z przepisami zawartymi w księdze VI.

Księgę VII - "Procesy" - opracowali następujący autorzy: Lawrence G. Wrenn, Thomas Green, i James F. Parizek. Szczególnie interesujące jest opracowanie części V tej książki dotyczące procedury administracyjnej, jaką należy zachować przy rozpatrywaniu sporów administracyjnych. Szkoda, że autor nie omówił szerzej procedury, jaką należy zachować w postępowaniu zmierzającym do zapobieżenia powstaniu sporu administracyjnego, a która została opracowana przez Canon Law Society of America i zatwierdzona przez konferencję biskupów amerykańskich oraz przez Stolicę Apostolską w 1971 r.

Oceniając całościowo ten komentarz należy zauważyć, iż ma on zarówno zalety, jak i wady pracy zbiorowej. Widoczna jest w nim różnorodność stylu oraz zdolności interpretacyjnych poszczególnych autorów. Podczas gdy komentarze jednych autorów, a zwłaszcza L. Orsy'ego i J. Provosta, wyróżniają się wysokim stopniem wnikliwości przedstawionych analiz, to inne odznaczają się typową dla Amerykanów zwięzłością informacji teoretycznych i uwagami praktycznymi. Należy wszakże stwierdzić, iż publikacja ta jest poważnym osiągnięciem zbiorowym kanonistów amerykańskich, zorganizowanych w Canon Law Society of America. A przede wszystkim cenny jest rezultat współpracy tych kanonistów, którzy zajmują się pracą naukową i dydaktyczną, z tymi, którzy zajmują się pracą administracyjną i sądową oraz pracą duszpasterską na parafiach. Lektura tego komentarza może być pożyteczna nie tylko dla kanonistów amerykańskich, ale także innych narodowości, a m.in. polskich, którzy interesują się amerykańskim prawem partykularnym dla celów prawnoporównawczych. Autorzy poszczególnych opracowań podają bowiem szereg informacji dotyczących norm stanowionych przez Stolicę Apostolską lub konferencje biskupów amerykańskich w celu recepcji norm soborowych i posoborowych przez Kościół katolicki w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Z informacji tych wynika, iż biskupi amerykańscy wykazują dużą aktywność w tej dziedzinie.

Ks. Józef Krukowski